

Za večjo informiranost italijanske javnosti

Zakonski predlogi o globalni zaščiti Slovencev burijo duhove v naši deželi. Posebno je to opaziti v določenih in dobro znanih tržaških krogih kot tudi v videmski pokrajini, kjer je celo stekla akcija zbiranja podpisov proti priznanju pravic beneškim Slovincem in Slovincem v Kanalski dolini. V Trstu je ta šovinistična kampanja zajela tudi del študirajoče mladine, tako da so srednješolski študentje zasedli nekaj šol v znak protesta proti »privilegiranju« Slovencev, kar naj bi predvidevali zgoraj omenjeni zakonski predlogi. V vsej tej aferi prihaja na dan izredno slaba informiranost naših so- deželanov o slovenskih problemih, oziroma kar je še bolj žalostno, zlonamerno manipuliranje javnih sredstev obveščanja, ki so v veliki meri krivi za tako neinformiranost. Tu je predvsem mišljen italijanski deželni tisk, ki največkrat molče obide dogodke, ki se tičejo naše manjšine.

V protislovenski polemiki je zlasti v Trstu slišati skoro sto let stare in oguljene fraze o strahu pred slovenizacijo Trsta kot tudi o vsiljevanju slovenščine italijansko govoreči večini. Dijakom, ki so zasedli šole v mestu, so o slovenski problematiki celo predavali bolj ali manj priznani »strokovnjaki«, vendar o poznanju teh problemov od strani nekaterih izmed njih lahko upravičeno podvomimo. Težko si je namreč predstavljati, kako je dijakom razlagal slovensko problematiko tržaški misovski deželni poslanec Morelli ... Če se je melonarski in nacionalistični Trst mobiliziral v mo- gočni protislovenski gonji, so se v mestu našli tudi ljudje, katerim ne zveni bogokletno trdi- tev, da poleg italijanskega Trsta obstaja tudi slovenski Trst, in ki so odločno obsodili to novo protislovensko kampanjo. Posebno so se v tej solidarnosti akciji izkazali študenti in docenti tržaške leposlovne fakultete, na prvem mestu tisti, ki obiskujejo ali delujejo na nje- nem inštitutu za srednjeveško in moderno zgo- dovinu. Prav na tem inštitutu so študentje in profesorji na zborovanju 15. februarja soglas- no odobrili resolucijo, kjer so poleg obsodbe šovinistične in protislovenske gonje poudari- li zahtevo po novih strukturah v javnem šol- stvu, ki naj bi vzpodbujale poznavanje sloven- skega jezika in kulture. Obvezali so se tudi, da bodo v najkrajšem času sklicali fakultetno zborovanje, na katerem bodo obravnavali za- konske osnutke o globalni zaščiti Slovencev.

(dalje na 3. strani)

TUDI FURLANI SE PREBUJAJO

Vse močnejša težnja po avtonomiji

Ob naraščanju gospodarske in socialne krize je v političnem življenju Italije opaziti vse močnejši odpor proti rimskemu centraliz- mu, odpor proti »politiki« vsedravnih strank ter proti njim samim, odpor proti samovoljnemu ravnanju sindikatov in njihovih funkcionarjev, ki z neodgovornimi stavkami povzro- čajo zapore tovarn ter izgube delovnih mest — ne sebi, ampak delavstvu.

Zadnji volilni izidi po posameznih deželah kažejo, da je vedno več ljudi naveličanih tako imenovane partitokracije, to je prevlade strankarstva v javnem življenju. Množijo se aspehi krajevnih in deželnih list, ne samo dvomljive »Tržaške liste«, ki konec koncev ni zgolj protiosimski pojav, pač pa tudi številnih drugih pokrajinskih in narodnostnih združenj. Med temi je v naši deželi treba upoštevati močan napredek furlanske liste Movimento Friuli (MF), upoštevati zmago domače franco- ske liste Union Valdôtaine v Dolini Aosta, po- jave avtonomističnih gibanj po drugih krajih npr. v alpskih dolinah Ossola in Valtellina. In predvsem prepričljivo zmago južnotirolske Südtiroler Volkspartei (SVP) v pokrajini Bo- cen, v pokrajini Trident (Trento) pa senzacio- nalen napredek domače Partito popolare tren- tino tirolese (PPTT) na zadnjih deželnih vo- litvah preteklega novembra.

Demokristjani so na račun PPTT izgubili v tej pokrajini absolutno večino, s katero so razpolagali vsa povojna leta. Zaušnica je to- liko večja, ker je bil prav tod doma njihov povojni voditelj De Gasperi. In danes izhaja od tu tudi ugledni demokrščanski veljak Pic- coli. Miti se rušijo.

Val nezadovoljstva zaradi sedanjih neure- jenih razmer, korupcije, pomanjkanja javnega reda, strankarskega razdeljevanja pomembnih službenih mest (lotizacije) itn. se širi od po- krajine do pokrajine, tako da nekateri itali- janski listi — v strahu za državno enotnost (beri: centralizem) — že bijejo plat zvona. Pi- šejo o nevarnosti vsedravnega političnega pre- tresa. O vlaku, ki ga je treba s primernimi ukrepi zaustaviti, dokler se giblje še počasi. Bo Italijo res zajela poplava avtonomizma, ki bo pometla z rimskim centralizmom ter seda- njimi vsedravnimi strankami? Pognala na po- vršje drugačno podobo države, avtonomije po- sameznih zgodovinskih italijanskih dežel in fe- deralno ureditev države?

Osnova za takšen razvoj je pravzaprav že dana. Sicilija je že po zadnji vojni težila k odcepitvi, zato so ji hitro priznali avtonomijo s posebnim statutom. Podobno tudi Sardiniji, francosko govoreči Aosti, nemško govoreči Južni Tirolski. Zaradi slovenske prisotnosti je bila ista avtonomija namenjena tudi Furlaniji- Julijski krajini, pa je prišla z veliko zamudo (1964) in še okrnjena prav v tem, kar zadeva slovenska vprašanja. Odločanje o teh si je s posebnim sklepom ustavnega sodišča pridržal Rim.

Nobena pravica, ne do lastnega jezika ne do kulture, pa ni bila priznana največji skup- nosti v naši deželi, pravzaprav večini prebi- valstva, Furlanom. Oblasti jih obravnavajo le kot zanimivo folkloro, kljub temu, da jih je v deželi okrog 700.000, ki še redno govorijo

dalje na 2. strani ■

Kriza vlade še traja

Medtem ko pišemo, še ni znano, ali se bo republikanskemu prvaku La Malfa posrečilo se- staviti novo vlado ali ne. Prvi in drugi krog posvetov sta pokazala, da Krščanska demo- racija in komunistična partija vztrajata pri svojih stališčih, kar se tiče strukture nove vla- de, iz česar bi izhajalo, da se ne more obno- viti demokratična solidarnost med strankami, ki so podpirale Andreottijevo vlado.

Na predlog socialistov bo mandatar La Malfa počakal dan ali dva, preden bo predsed-

niku republike Pertiniju poročal o poteku in zaključkih svojih razgovorov s predstavniki po- litičnih strank. Socialisti skušajo namreč posre- dovati med demokristjani in komunisti, da bi pristali na takšno ali drugačno sodelovanje. La Malfa je predlagal, naj bi novo vlado sestav- ljali predstavniki Krščanske demokracije, repu- blikanske in socialdemokratske stranke ob zu- nanji podpori socialistov in komunistov. Sled- nji so ta predlog zavrnil in pripomnili, da bi v novi vladi morali biti vsaj še zastopniki neodvisne levice.

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 4. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Nediški zvon; 10.30 Danes obiščemo...; 11.00 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 11.05 Mladinski oder: »Potovanje naše Jelice« (Josip Vandot - Tinka Čelan), peti in zadnji del; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Kratka poročila; 15.00 šport in glasba; 19.00 Poročila.

□ PONEDELJEK, 5. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Vroč svinec; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 To je bila zabava; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Radi smo jih poslušali; 12.00 Kdo je na vrsti?; 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samospevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong; 15.30 Kratka poročila; 16.30 žive povestice; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Koncert Zagrebških solistov; 18.00 Kratka poročila; 18.05 čas in družba; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ TOREK, 6. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Filološki utrinki; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Oddaja za otroški vrtec; 10.15 Koncert sredi jutra; 11.00 Pavlina Pajkova: »Dora«; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Z glasbo po svetu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Literarni urinski; 14.20 Od prvih uspehov do danes; 15.35 Postni govor; 15.35 Poglejmo v izložbo plošč; 16.30 Čudoviti otroški svet; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Koncert Zagrebških solistov; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Slovenska književnost v Italiji; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ SREDA, 7. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Koder teče, ondo moči; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Kaj nam pomenijo danes?; 9.40 Iz zborovske zakladnice; 10.00 Kratka poročila; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Vam ugaja jazz?; 12.00 Zafkon; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Ključite Trst 31065; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba: basist Ivan Sancin.

□ ČETRTEK, 8. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Družina v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.05 Bruna Pertot: »Je sploh kdaj konec?«; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Iz revij in glasbenih komedij; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska revija »Cecilijanka 1978«; 13.45 Gospodarska društva v deželi; 14.00 Novice; 14.10 Danes bomo govorili o...; 14.30 Glasbene oblike in izrazi; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Priložnik lahke glasbe; 16.30 Kje je napaka?; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Klasiki 20. stoletja; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Slovenski govori na Tržaškem; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ PETEK, 9. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Petkova glosa; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.30 Jezik za zobe!; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Z lestvice najpopularnejših motivov 1978; 12.00 V starih časih; 12.30 Iz opernih partitur; 13.00 Poročila; 13.15 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Novice; 14.10 Mladi znanstveni raziskovalci; 14.20 Gremo v kino; 15.00 Jugotonov express; 15.35 Postni govor; 15.50 Zgodovina rock in pop glasbe; 16.30 Otroški vrtljak; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni dogodki v deželi in ob njenih mejah; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ SOBOTA, 10. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Radijski trim; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Kulturno pismo; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 11.00 z jugoslovanskimi pevci in ansambli; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Na goriškem valu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Pa se sliš, slovenske ljudske pesmi; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske povojne revije; 14.30 Vse lépo, vaš Peter!; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Komedija zmešnjav« (William Shakespeare - Oton Župančič - Janez Povše), RO; 18.45 Vera in naš čas.

Vse močnejša težnja...

■ nadaljevanje s 1. strani

furlansko. Skupaj s tistimi, ki se še čutijo Furlane, pa okrog milijon.

Furlanija ima častljivo zgodovino. Furlanska vojvodina (Ducatus Foroiuliensis) je obstajala že pod Langobardi (7. stol.). Še od prej, iz zgodnjekrščanske dobe, izhaja patriarhat v Ogleju. Ta se je po uničenju Ogleja po Hunih umaknil v Gradež, odtam pa kasneje v Benetke, kjer je še danes. V Ogleju pa so pod Langobardi ustanovili nov patriarhat, ki je obstajal vse do leta 1751, ko sta bili namesto nje ustanovljeni nadškofiji v Gorici in v Vidmu. Temu patriarhu je cesar Henrik IV. podelil leta 1077 kneževski naslov in s tem je postalo njegovo ozemlje fevdalna država, v kateri je bil patriarh cerkveni in svetni vladar. Vse do leta 1420, ko so si njegovo kneževino, Furlanijo, osvojile pohlepne Benetke.

Vodilni furlanski sloji so pod benečansko zasedbo in kasneje pod Italijo vedno izdajali deželo zaradi lastnih koristi. Furlansko meščanstvo je celo opuščalo furlanščino in prehajalo na beneški pogovorni jezik. Pred prvo vojno in posebno še po njej, pod Mussolinijem, so se furlanski vodilni sloji vključili v poitalijančevanje, ki je deželo še bolj raznarodilo. Temu se je v odločujoči meri pridružila tudi italijanska šola.

Po drugi vojni so se nacionalistični, fašistični ter liberalni furlanski krogi vrgli v obdobje Krščanske demokracije, podpirali nadalje nacionalizem in rimski centralizem ter si utrdili položaje v gospodarstvu in političnem življenju. Pojavila se je sicer tudi avtonomistična Furlanska ljudska stranka, a je po nekajletnem životarjenju sredi šestdesetih let zamrla.

Toda že na deželnih volitvah leta 1968 se pojavi novo gibanje Movimento Friuli (MF), ki izvoli v deželni svet kar 3 svetovalce. Obdrži se tudi na naslednjih deželnih volitvah z dvema in na zadnjih lani julija pridobi skoraj ponovno še tretjega. MF nasprotuje tako rimskemu centralizmu kot tudi zapostavljanju Furlanije, terja ločitev od Trsta ter polno furlansko univerzo. In seveda priznanje furlanskega jezika v šolah in uradih. Po potresu se uveljavi tudi med širšimi množicami, medtem ko je poprej zajemalo večinoma izobraženstvo.

Idejni pobudnik MF je znani duhovnik Don Placereani, po domače pre Checo imenovan. Njemu vloga duhovnika ni le v cerkvi, ampak tudi med ljudstvom. Duhovnik naj pomaga svojemu ljudstvu, ki mu kratijo materino govorico in ga izkoriščajo. Šola in javna občila ga držijo v nevednosti o lastnem rodu in kulturi. MF obtožuje italijanske stranke, da so spravile Furlanijo v položaj prave kolonije. Vanjo se priseljujejo ljudje z juga države, a domačini gredo po svetu za kruhom. Kar milijon Furlanov in njih potomcev da živi v tujini. Doma pa ljudske gradnje rušijo fur-

lanstvo in vojaške služnosti dušijo gospodarski razmah.

S svojimi nastopi si Don Placereani nakupe očitke protiitalijanstva in avstrijkanstva. Očitek, ki je izgubil svojo nekdanjo moč. Toda furlanska ideja se je razširila tudi med večjim številom furlanskih duhovnikov. Kar četrtnina od njih pripada tkm. furlanski Cerkvi, »Glesie Furlane«, ki se zavzema za furlansko bogoslužje, kljub nasprotovanju Cei (ital. škof. konference), ki furlanščine ne prizna za liturgični jezik, češ da gre za »narečje«. Toda furlansko bogoslužje se kljub temu širi. Pripadniki »Glesie Furlane« mašujejo furlansko vsak dan. In nedolgo tega je bil dosežen pomemben uspeh, izšel je celotni furlanski misal (mašna knjiga).

Narod, ki je pred sto leti zamudil »pomlad narodov«, se znova prebuja. Že nekaj let delujejo živahna furlanska kulturna društva v Vidmu, Pordenonu, Trizimu (Tricesimo). Tu je švicarska retoromanska Lia Rumantscha postavila kot dar potresencem tudi furlansko šolo (scuele furlane), ki nosi ime po pisatelju Josefu Marchetu. V njej se vrstijo predavanja o furlanski kulturi, književnosti, zgodovini.

Izhaja precej furlanskih listov, v glavnem mesečnikov kot »Corriere del Friuli« ali »Friuli nel Mondo« in, samo v furlanščini pisan, »Int Furlane« (furl. ljudstvo). Listi prinašajo kritične članke, novice in precej poezije. Ob poeziji se je razvilo močno furlansko pripovedništvo. Med številnimi imeni izstopata Dino Virgili in Carlo Sgorlon (piše sedaj v italijanščini), prejemnik številnih literarnih priznanj. Med furlanskimi zgodovinarji je znan Giancarlo Menis, med jezikoslovci Giovanni Frau. Profesor Zuan Nazzi Matalon pa je nedolgo tega izdal slovnico sodobne furlanščine.

Narodnostno prebujanje Furlanov je seveda hudo napoti italijanskim strankam. Toda v njih medsebojnem boju za politično prevlado nad Furlanijo so nekatere že pohitele z zakonskimi osnutki o zaščiti furlanske kulture in jezika. Najprej komunisti, potem socialni demokrati. Toda, kdaj bodo ti osnutki dani v rimskem parlamentu v obravnavo? Ne gre zgolj za taktiko?

V prihodnje je v naši deželi pričakovati zaostritev političnega in narodnopolitičnega stanja. Že za letos so napovedane volitve v Evropski parlament. Zanje se pričakuje povezava narodnostnih in pokrajinskih strank alpskega loka. V tem sklopu je furlanskih glasov največ, zato se bodo stranke za furlanske glasove zelo potegovale. Bodo italijanske stranke s svojim aparatom še pritegnile furlanske ljudi, ali bodo ponovno doživele poraz, podobno kot na Južnem Tirolskem? V tem primeru ne bo mogoče govoriti več samo o vlaku, avtonomizma, ki se giblje še počasi, pač pa že o plazu, ki trese državo v njenih centralističnih temeljih.

Tržaški občinski odbor ni padel

Tržaški občinski odbor, ki ga sestavljajo pristaši Liste za Trst, je srečno prestal prvo, hujšo preizkušnjo, saj je občinski svet z večino glasov odobril letošnji proračun. Gre pa vsekakor za čudno »večino«, saj jo sestavljajo poleg svetovalcev Iiste za Trst še misovci,

radikalci in independentist, skupno 26 svetovalcev. Proti proračunu so glasovali svetovalci KPI, PSI, SSK, PSDI in PRI, skupno 17 svetovalcev. Za odobritev proračuna je bilo odlo-

(Dalje na 7. strani)

Kaj bo naredila Sovjetska zveza?

Medtem ko pišemo, se v Vietnamu nadaljujejo boji med kitajskimi in vietnamskimi vojaškimi oddelki. Z bojišč ni natančnih vesti, vendar se zdi, da je kitajska vojska prodrla od 30 do 60 km na vietnamsko ozemlje in ga zasedla. Pekinška vlada je ponovno naglasila, da gre za kazenski poseg in da je pripravljena na pogajanja s hanojsko vlado o vseh spornih vprašanjih, le da se naredi konec vietnamskim izzivanjem.

Spričo dejanskega vojnega stanja med orjaško Kitajsko in v zadnjih desetletjih že tako hudo preizkušenim Vietnamom sve-

točno javnost zanima predvsem, kaj bo naredila Sovjetska zveza, ki jo z Vietnamom veže natančna pogodba. Se bo Moskva še dalje zadovoljevala s protestnimi notami, z zahtevo po takojšnjem umiku Kitajcev iz Vietnoma in s podobnimi svarili? Če pa se bo odločila za pomoč napadenemu Vietnamu, kako se bo ta pomoč stvarno izkazala? Taka in podobna vprašanja si postavljajo mnogi pisci po svetu, ne da bi, vsaj do zdaj, prejeli niti najmanjši odgovor.

V Kremlju so, kot vse kaže, silno previdni, čeprav je jasno, da ne bodo mogli oostati križemrok, če bodo kitajske čete dalj časa ostale na vietnamskem ozemlju. Za petek, 2. t. m., napovedujejo v Moskvi važen govor sovjetskega predsednika Brežnjeva. Ni izključeno, da bo iz njegovih izjav razvidno, kaj v resnici namerava Sovjetska zveza ukreniti v tem kočljivem trenutku.

ZAPISKI v kurzivu

PUST: LETNIK 13 ...

Ko sem zadnjo soboto podil po Commercial navzgor, da ne bi zamudil Pusta, letnik 13, me je tam pri edinem semaforju na Krasu ustavil znanec, da naj vendar vozim počasi, saj da ne bom zamudil slovenskega Pusta, ampak italijanskega. Čudna prha, mislim si kar, to je pustna šala in se kmalu potem kar srečno utaborim na glavni cesti blizu pustnega odra, kjer že čaka komisija. Vse pripravljeno in v redu, le občinstva se mi zdi dosti manj kakor druga leta. Mar se bojijo Pusta, letnika 13?

Že je dano znamenje in kmalu se približuje prva skupina. Vsi gledamo, čakamo in — presenečenje — oddaleč beremo čez vso širino ceste besedo v drugem jeziku S C U O L A . Tako, sedaj pa imaš! Torej je kolega tam pri semaforju le resnico govoril. Tedaj mi kot optimistu pride na misel, da bo ta veliki napis, ki ga nosijo šolarji v ločenih črkah, kakšen humor ali celo satira na sirotni boj, ki ga zganjajo spodaj v mestu proti slovenščini in dvojezičnosti. In vendar nič takega, samo nedolžni napis v italijanskem jeziku in to na čelu SLOVENSKEGA KRAŠKEGA PUSTA, LETNIK TRINAJST ...

Kmalu za veselo godbo sledi drugi prizor, ki mi do kraja pokvari vse pustno veselje letnika 13. Otroci, ženske, medicinski personal, vse skupaj norčevanje iz boja proti splavu, norčevanje iz mater in nerojenih otrok. In vendar so se ljudje posmehovali, nastopajoči so izzivali, komisija pa je štela točke in tuhtala, tuhtala ... Takrat me je imelo, da bi čez vso Italijo napisal dve veliki številki v razmerju 69.000 : 69 (v skoro šestih mesecih uničenih blizu 69.000 spočetih življenj in v istem času zaradi virusa v Južni Italiji 69 umrlih otrok; te zadnje objokuje vsa država, za deset tisoče prvih ni nobenega usmiljenja).

Kaj bi se zgodilo s Pustom letnika 13, če bi ona kraška vasica, ki še komaj živetari, nastopila s svojo tragikomedijo v številkah 69.000 proti 69? Predvsem takšna pustna skupina sploh ne bi pridrsala na Brdino, ker bi jo pohodili že tam na Pikelcu in potem bi nastal pretep in proces in delitev državljanov za smrt in življenje (kar se realno sedaj dogaja).

Če vam ugaja SCUOLA in morija spočetih, nerojenih, potem leta 2.079 ne bo naše besede na Krasu in pusti PUST letnika 13 je bil verjetno med zadnjimi svojega rodu!

KRAŠKO ŠILCE

ZAGREBSKA »KOMEDIJA« V TRSTU IN GORICI

Zagrebsko gledališče »Komediya« nastopa od 1. do 11. marca v tržaškem gledališču Rossetti z uspešno glasbeno komedijo »Jalta, Jalta«. Predstava se uokvirja v redni abonma Teatra Stabile. »Komediya« je delo priredila v italijanščino, kar bo nedvomno pripomoglo k uspehu tudi med italijansko publiko, podobno kot je bilo slovensko občinstvo navdušeno ob gostovanju »Komediye« z istim delom v Gorici in v Trstu leta 1975. Krstno predstavo so izvedli januarja 1972, od takrat so pa »Jalta, Jalta« uprizorili nad 350 krat. Takoj po nastopih v Trstu, če se ne motimo, 13. marca, bo ansambel nastopil v goriškem gledališču Verdi.

Gledališče »Komediya« pa pride v goste tudi k Stalnemu slovenskemu gledališču in sicer z glasbeno komedijo »Goslač na strehi«. Prvi nastop bo po vsej verjetnosti 14. marca v goriškem gledališču Verdi, od 16. do 18. marca bo pa z »Goslačem« gostovalo v tržaškem Kulturnem domu.

Občni zbor Slovenskega raziskovalnega inštituta

V Gregorčičevi dvorani v Trstu je bil v petek, 23.2. občni zbor Slovenskega raziskovalnega inštituta, ustanove, ki si je v petih letih svojega obstoja pridobila velik ugled in še več zaslug pri temeljitem znanstvenem delu in zavzetosti za razvoj slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Poročilo upravnega odbora je posredoval ravnatelj SLO-RI-ja dr. Karel Šiškovič. V preteklem letu je inštitut učinkovito uresničil dve osnovni nalogi, ki si ju je bil zastavil in sicer pripravo referatov za vidensko konferenco o etnično jezikovnih skupinah, člani so predložili kar enajst poročil, kot tudi zbiranje gradiva v zvezi s prizadevanji za uresničevanje zakona o globalni zaščiti Slovencev v Italiji.

Nadaljevalo pa se je tudi dolgoročno znanstveno delo terenskih raziskav v podeželskem delu tržaške občine. Izvedenci so že sklenili kartografski del. Izdelan je bil pregled preproje zemljišč na Tržaškem leta 1977 ter ana-

liza sprememb lastništva nepremičnin v zgozniški občini. SLORI se je dogovoril z raziskovalnim inštitutom fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani za računalniško obdelavo fonda osnovnih podatkov o življenju obmejnih občin naše dežele.

Predstavniki inštituta so se uradno udeležili številnih mednarodnih znanstvenih srečanj, SLORI pa je bil lani včlanjen v mednarodno organizacijo sociologov. Za nadaljnjo uveljavitev inštituta na mednarodni ravni je pa zelo razveseljiva napoved o skorajšnjem izidu rednega vestnika v štirih jezikih. Izhajal bo vsaj enkrat letno.

Izredno pomembno vlogo ima čedadska podružnica inštituta, ki se je lani ukvarjala zlasti z vprašanjem izseljenstva. Pričela se je analiza zbranih podatkov. Inštitut bo posvetil v prihodnjem večjo pozornost Reziji in Kanalski dolini. Iz poročila je bilo nadalje razvidno, da

(Dalje na 7. strani)

Za večjo informiranost italijanske javnosti

■ nadaljevanje s 1. strani

Že naslednjega dne so študentje inštituta za zgodovino porazdelili več tisoč letakov z zgoraj omenjeno resolucijo zlasti pred slovenskimi in italijanskimi srednjimi šolami v mestu. V torek, 20. t. m., so s sodelovanjem docentov organizirali študijski seminar, kjer naj bi podrobno analizirali zakonski predlog o globalni zaščiti, ki ga je predstavila KPI. Vendar so na seminarju kaj kmalu prekoračili prvotni okvir in bolj kot o zakonskem predlogu je bilo govora o problemu zaščite kot take. V petek, 23. februarja, pa je bilo splošno zborovanje o zakonskih predlogih o globalni zaščiti, ki so jih predstavile PSI, SSK in KPI. V avli Ferrero na leposlovni fakulteti se je zborovanje udeležilo lepo število študentov in profesorjev. Posamezne zakonske osnutke so predstavili senatorka Jelka Gerbec za KPI, deželni

svetovalec Drago Štoka za SSK in prof. Josip Pečenko za PSI. Vsi trije politični predstavniki so prisotnim podali precej jasno sliko stanja slovenske manjšine v Italiji, vendar je zaradi preobsežnosti teme zmanjkalo časa za bolj poglobljeno obrazložitev zakonskih predlogov in za debato. Zaradi tega so zbrani študentje in profesorji predlagali, naj se zborovanje nadaljuje v petek, 2. marca, na kar so predavatelji pristali. Med zborovanjem so še soglasno odobrili resolucijo, kjer so znova obsojili protislovensko kampanjo tržaških in deželnih nacionalističnih ter nostalgčnih sil. Predlagali so še, naj se organizira bolj razvejana akcija za informiranje javnosti. V ta namen so sklenili, da bodo sredi marca pripravili solidarnostno manifestacijo na Goldonijevem trgu, kateri bo sledil kulturni spored.

A. V. B.

S seje devinsko - nabrežinskega občinskega sveta

Prejšnji petek se je sestel devinsko - nabrežinski občinski svet, da bi začel z razpravo o proračunu. SSK je v zvezi z nedavnimi izbruhom nacionalizma in šovinizma proti globalni zaščiti Slovencev predložila resolucijo, ki je bila sprejeta skoro soglasno (proti je glasoval le predstavnik MSI). V obrazložitvi je načelnik svetovalske skupine SSK ostro obsodil dobro znane nacionalistične kroge, ki zopet dvigajo glavo, da bi zadale smrtni udarec slovenski manjšini. Terčon je še posebej poudaril, kako prav prebivalci te občine občutijo problem zaščite, saj se je narodnostna sestava občine po vojni popolnoma spremenila, tako da smo danes Slovenci v manjšini tam, kjer smo od znanih naselitev beguncev bili v skoro 100 odstotni večini. Svetovalec SSK je končno pripomnil, da bi morala sama italijanska republika, kot država, ki je zrasla iz odporiškega gibanja, že zdavnaj poskrbeti za zaščito slovenske manjšine, kot je to storila s francosko in nemško. Čudno se namreč zdi to različno ravnanje z manjšinami, saj se človeku vsiljuje mnenje, da se demokratični čut države meri po politični ali ekonomski teži matične domovine posameznih manjšin v Italiji. Naj še omenimo čudno zadržanje zlasti slovenskih predstavnikov ostalih strank, ki niso smatrali za potrebno, da bi posegli v razpravo, tako da je obrazložitev svetovalca Terčona ostala brez odziva.

Resolucija pravi: »Občinski svet iz Devina-Nabrežine, zbran na redni seji dne 23.2.1979, ob nedavnih javnih izgredivih ostro obsoja pojav novega fašizma in šovinizma. V njem vidi neprikrit poskus reakcionarnih krogov, ki nasprotujejo mednarodnemu pomirjenju in si želijo, da bi Slovencev v Italiji ne bile priznane pravice, ki jim pritičejo po republiški ustavi in po mednarodnih obveznostih Italije.

Občinski svet odločno zahteva, da vlada in parlament čimprej sprejmeta zakon, ki globalno štiti in jamči vse pravice Slovencev v

Italiji. Poziva vse demokrate, da s svojo podporo upravičenim zahtevam slovenske narodnostne skupnosti javno dokažejo svojo demokratično zavest.«

Seja se je nato nadaljevala s poročilom odbornice Mervičeve o delovanju turistične ustanove v preteklem letu. Slika, ki jo je orisala, je precej žalostna, saj kaže na zelo skromno delovanje turistične ustanove, kar se lahko le deloma opraviči s pomanjkanjem denarnih sredstev. Potrebna bo reorganizacija te ustanove, kar med drugim predvideva tudi zakon, za Kras pa je važno, da se turistično območje razširi po vseh treh občinah in predvsem, da končno pride uprava v roke voljenih predstavnikov in ne od zgoraj imenovanih.

Župan je nato prekinil sejo, da omogoči, da se SSK na javnem sestanku, ki bo jutri, razpravljala o odnosu do predloženega proračuna. Prav od stališča SSK bo odvisen nadaljnji obstoj sedanje uprave.

n k

Mladi SSK o volitvah na univerzi in o prizadevanjih za globalno zaščito

Prejšnjo soboto je bila na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu seja strankine mladinske komisije. Na njej so člani najprej razpravljali o pripravi, poteku in rezultatih študentskih volitev na tržaški univerzi. Kljub nezanjmanju, v katerem so potekale letošnje volitve, je komisija zelo pozitivno ocenila volilni nastop, vsaj kar zadeva slovensko manjšino. Mladinska komisija je, kot znano, prvič aktivno in enakopravno sodelovala pri enotni listi, in sicer s svojimi kandidati, s soodločanjem pri programu itd. Predvsem je pomembna enotnost, ki je bila dosežena med različnimi slo-

venskimi komponentami, kar je omogočilo izvolitev slovenskega kandidata Branka Jazbeca, ki ga je za enotno listo predlagal mladinski odbor SKGZ.

Z velikim zadovoljstvom so člani vzeli na znanje visoko število preferenc — 105 —, ki jih je prejel član goriške mladinske sekcije SSK, medicinec Goran Rustja. Mladinska komisija meni, da je tako enotno nastopanje za univerzitetne probleme nujno in bo po svojih močeh sodelovala na zborovanjih in na sejah, na katerih se bo odločalo o nadaljnjih akcijah in o zadržanju slovenskih in italijanskih predstavnikov, ki so bili izvoljeni na skupni listi.

Mladinska komisija je tudi razpravljala o stikih z mladinskimi političnimi silami v Trstu. 12. februarja je bil na pobudo mladinske komisije SSK sestanek predstavnikov mladinskih komponent KPI, KD, PSI, PRI in SSK, na katerem naj bi razčistili odnos omenjenih sil do vprašanja globalne zaščite Slovencev in do nestrpnega vzdušja, ki je ob tem vprašanju nastalo v mestu. Kljub nekaterim razlikam so vse omenjene sile za zaščito slovenskih pravic in za diskusijo v mirnem, omikanem in demokratičnem vzdušju brez šovinističnih provokacij. Od omenjenega datuma so te politične skupine v stalnem stiku glede teh vprašanj. Prišlo je tudi do nekaterih konkretnih pobud ter do srečanja na prefekturi, o katerem so bila že objavljena poročila.

Mladinska komisija SSK je dalje proučila položaj na leposlovni fakulteti in na posameznih višjih srednjih šolah, kjer je v teku uspešna akcija v podporo globalni zaščiti in proti pojavom nestrpnosti. Pri teh dejavnostih so aktivno prisotni tudi člani mladinske komisije.

Sledil je razgovor o nekaterih bližnjih dejavnostih mladine SSK na deželni ravni: tabor zamejske mladine s sodelovanjem Goričanov in Korošcev, stiki z mladinskimi političnimi predstavniki manjšin severne Italije v okviru priprav na evropske volitve, navezava stikov z mladinskimi predstavniki matične domovine.

Delovanje Slovenskega planinskega društva v Trstu

V nedeljo, 4. marca bodo na Zoncolanu v Karniji 13. zimske športne igre v organizaciji Slovenskega planinskega društva v Trstu. Vpisanih je nad tristo tekmovalcev, ki pripadajo trinajstim društvom.

Med pripravami na pomembno športno prireditve je bil jubilejni 25. občni zbor SPDT. Iz poročil predsednika inž. Pina Rudeža in ostalih članov odbora je razvidna izredno razvejana in bogata dejavnost v preteklem letu. Lani se je v društvo včlanilo 166 planincev, tako da šteje tržaško planinsko društvo okrog osemsto rednih članov, zadnje izkaznice pa so presegle število 1300.

SPDT je tudi lani organiziralo zimske športne igre in sicer v Ravasclettu. Udeležilo se jih je nad tristo tekmovalcev. Med pomembnejšimi pobudami je bilo srečanje slovenskih planincev s pohodom preko Glinščice do Bazovice in kulturnim nastopom. Junjskega srečanja se je udeležilo tristo planincev. S smučarskim klubom Devin je društvo priredilo štafetni pohod iz Glinščice po poteh vertikale do

Matajurja in nato preko Krna do Bohinja ob osrednji proslavi dvestoletnice prvega pristopa na Triglav. Celotno pot je prehodilo 22 planincev, delno pa se je pohoda udeležilo skupno nad šestdeset oseb. Takoj po proslavi se je 19 članic povzpelo na očaka slovenskih gorã. SPDT je priredilo še številna predavanja in izlete, zelo pomembni pa so bili še mladinski izleti po Tržaškem. V tem kratkem poročilu smo izpustili še številne druge uspešne pobude. Vsekakor že omenjeno kaže na veliko dejavnost in koristno poslanstvo SPDT.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKEGA IZOBRAZENECV - Trst
sporoča

da bo prihodnji večer društva posvečen srečanju s člani in odborom SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA. Predmet razgovora bodo društvena problematika in mladinska vprašanja.

Srečanje bo v ponedeljek, 5. marca, ob 20.15 v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

Obisk Slovenske skupnosti v Novi Gorici

V torek, 20. februarja, je bila na obisku v Novi Gorici delegacija Slovenske skupnosti iz Gorice. Delegacijo je vodil pokrajinski tajnik Marjan Terpin, v njej pa so bili še Gradimir Gradnik, Albin Sirk, Damjan Paulin, Marija Ferletič, Božidar Tabaj, Remo Devetak in Milenka Rustja. Slovenska skupnost je vrnila ta obisk občinski konferenci SZDL, ki so jo predstavljali predsednik Lojze Lah, Zorko Debenjak, Jožko Mermolja, Alenka Saksida,

Drago Požar, Gabrijel Leban, Davorin Škarabot in Dominik Soban. Razgovorom je prisostvoval tudi konzul SFRJ v Trstu Lojze Kante.

Vprašanja, ki sta jih delegaciji obravnavali, so bila zelo obširna in so se dotikala celotnega našega življenja v zamejstvu; predvsem je bil govor o prizadevanjih slovenske stranke v Italiji za popolno zakonsko zaščito in o delovanju rimske komisije, ki proučuje osnutke zakonov. Pri tem sta delegaciji ugotovili, da je slovensko zastopstvo v tej komisiji številčno prešibko in ne vključuje predstavnikov beneških Slovencev. Nadalje sta delegaciji pretresli vprašanja našega šolstva in o njegovi avtonomiji, zlasti kar se tiče šolskih okrajev. Predstavnica mladinske sekcije je poročala o delovanju mladih in o prizadevanjih po sodelovanju med mladino v raznih strankah in tudi z mladimi iz Slovenije. Obisk se je zaključil z obvezo, da se delegaciji ponovno srečata in da poglobita določena vprašanja.

—o—

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE O DOPISIH

Sindikato slovenske šole iz Gorice je dosleden v svojih odločitvah. Pred dnevi je obvestil nekatere slovenske šole, da bojkot volitev v razne šolske organe ni bila prazna fraza in da je zato danes odveč iskati pojasnila, podatke in dopise za predsednike šolskih okrajev in pokrajinskega šolskega sveta. Slovenske šole niso namreč vključene v noben okraj in niti v pokrajinski šolski svet, zato šole in zavodi niso dolžni odgovarjati na dopise teh organov.

Obvezne občinske podražitve v Gorici

V kratkem bo prišlo do nekaterih bolj otipljivih poviškov, ki jih zakonska določila nalagajo občinskim upravam, te slednje pa jih zvrnejo na naša ramena. Vendar je treba reči, da so ti poviški nujni, ker v obratnem primeru bodo kontrolni organi zavrnilo občinski proračun; zaradi tega je občinska uprava prisiljena izvesti nekatere poviške. Razumljivo je, da s tem ne bo odpravila morebitne izgube, je pa to prepisano po zakonu. Poglejmo, na kratko, kaj nas bo letos obremenjevalo v še višji meri.

ŠE O JEZU NA SOČI

V našem listu smo že večkrat pisali o nameravani gradnji jezusa na Soči in o raznih stališčih, tako političnih strank kot rajonskih svetov in drugih združenj. Nekaj je treba takoj povedati: za ta objekt je predvidenih 12 milijard, ki jih bo italijanska birokracija potegnila iz Osimskega sporazuma. Če bi, recimo, prebivalci zahtevali 12 milijonov, bi jih nikjer ne našli, niti za še bolj potrebne zadeve: 12 milijard je »malenkost« za Italijo, ki je trenutno v odličnem ekonomskem stanju. A naj bo kakorkoli, dokler jezusa ne začnejo graditi, je še vse mogoče; toda v zadnjih dneh se je začelo nekaj premikati.

Goriški župan je bil namreč pred dnevi v Rimu, kjer se je udeležil sestanka italijanske komisije za vodno gospodarstvo. Zastopnik ministrstva za kulturne dobrine je dal pristanek za gradnjo jezusa pri Pevmi: od tega pristanka je bilo sploh odvisno vse nadaljnje razpravljanje. Jez naj bi bil visok približno do 6 metrov in pol nad vodno gladino ob normalnem pretoku, zaradi te višine ne bi ogrožal lepote na Soči od pevmskega mosta proti severu. S tem jezmom bo dana večja možnost za uporabo vodne mase v namakalne namene, in sicer 23 kubičnih metrov na sekundo. Vse to razberemo iz tiskovnega poročila, ki ga je izdalo goriško županstvo; ob tem velja omeniti, da je v poročilu rečeno, da so bili ugovori nekaterih skupin v Gorici le splošnega značaja in da je financiranje tako važnega objekta na našem področju izrednega pomena. Medtem ko ponovno izražamo nezadovoljstvo nad tako odločitvijo, ki bo že zastarela, preden bo uresničena, ker že danes poznamo boljše sisteme za namakanje obdelovalnih površin in tudi cenejše (v glavnem gre za namakanje namreč), se resno sprašujemo, koliko bo ta ogromna investicija koristila našemu gospodarstvu in finančnemu stanju? Kdo bo od 12 milijard imel največjo korist? A to ni najvažnejše vprašanje.

ZAPISKI v kurzivu

MOLK ŠOLSKEGA SKRBNIKA

Ko se je pred meseci, takoj po odsložitvi prof. Sirka z ravnateljskega mesta na trgovski šoli, naš sodelavec spraševal, kdo nam bo pojasnil vzroke tega dogodka, se je očitno motil, ker podobnega odgovora ni od nikoder in ga verjetno tudi ne bo. Pričakovali smo si, da bo vsaj šolski skrbnik čutil to dolžnost, a tudi glede tega smo se ušteli. Že precej časa ni namreč več navada, da bi se sploh dajalo odgovore in to na vseh ravneh. Za to so, na primer, specialisti demokrščanski voditelji, a tega so se navzeli tudi drugi politiki: ne reagirajo več. Zdi se, da se jim to splača.

V tem pogledu ni nič drugačno zadržanje goriškega šolskega skrbnika. Predstavljamo si, da nas bo poslal nekam, saj je stvar že itak tako stara, da se ne splača odgovarjati: odlaganje je namreč najboljša taktika, da ljudje pozabijo. A mi nismo tega mnenja. S tem se verjetno ne bodo strinjali nekateri šolniki, ki jih šolski skrbnik obiskuje kar na domu, pri kozarcu tokaja. Ob pogrneni mizi se bo verjetno tudi odločalo o nadaljnjih posegih, a to je stvar prihodnosti. Zaenkrat še vedno tavamo v temi. A prej ali slej bo le prišlo na dan, kako je s to zadevo.

Marsikom se bo zdelo, da smo dolgočasni in brezobzirni; naj bo kakorkoli, a slovenska javnost mora vedeti. Mogoče odgovor ne bo zanimal bralcev ostalih slovenskih časopisov, morda tudi »kulturnih delavcev« ne, a mi smo v teh primerih kar se da radovedni. Zato bi se obrnili na najvišjo šolsko oblast, naj končno le stuhta svoj odgovor, po možnosti ko se z grajskega griča spušča proti središču mesta. Saj ni treba, da svojo odločitev obeša na veliki zvon, naj jo kar enostavno pošlje na naše uredništvo.

GORIŠKO ŠILO

V tržiški ladjedelnici tudi slovenski napis

Letos 25. aprila bodo v tržiški ladjedelnici odkrili spomenik več kot 500 padlim delavcem te tovarne; med temi je bilo tudi veliko Slovencev. Zato so v četrtek sprejeli sklep na seji protifašističnega odbora, da se napis na omenjenem spomeniku postavi tudi v slovenščini; za ta sklep so glasovali vsi prisotni, zastopniki partizanskega združenja, strank, sindikatov in drugih organizacij. Do glasovanja bi lahko prišlo že prej, toda predstavnik KD je bil vedno proti temu, da se uporabi tudi slo-

venski jezik; na zadnjo sejo ni prišel in tako omogočil soglasno odobritev tega sklepa. To je za našo narodno skupnost pomemben trenutek, saj se končno le skuša prebjiati predolgo trajajoči led za uveljavitev dvojezičnosti tudi v javnosti. Vsekakor pomeni priznanje vsem, ki so padli, ker so verjeli v boljši svet, ki so nam ga konec koncev poklonili s svojo smrtjo: istočasno pa je to tudi priznanje za vse naše javne delavce in navadne državljane ter vse slovenske občinske uprave.

Predvsem to, da se bo avtobusni listek podražil za 100 lir; vozovnica bo od zdaj stala 200 lir, kot že stane v Trstu ali Vidmu ali v drugih mestih. Vsekakor pa imamo možnost, da kupimo v trafikah blok 10 listkov za 1500 lir, tako da povišek ni zelo občuten, pri tem pa si še prihranimo skrb za iskanje drobiža, vsakokrat ko stopimo na avtobus; tudi abonmaji bodo letos dražji.

Precejšen povišek bo tudi na taksi za pse; tu sta predvideni dve kategoriji in zaradi tega tudi dve tarifi. V primerjavi z lanskim letom bo podražitev skoraj stootstotna: povišana bo tudi taksa za napise.

Podražila se bo tudi voda, vendar ne v veliki meri, kajti poprečna raba v družini štirih članov se giblje med 15 in 30 kubiki na mesec. Večje količine uporabijo seveda tudi kmetje, ki pa imajo možnost, da vprašajo za popust

(Dalje na 7. strani)

—o—

SLIKAR KOŠIČ V TRSTU IN BASSANU

Goriški slikar Andrej Košič bo v teh dneh odprl razstavo svojih del v občinski galeriji na trgu Unità v Trstu ter v Bassanu del Grappa v tamkajšnji galeriji »Il Fiore«. Ta naš rojak si vedno bolj utira pot v naši deželi in tudi izven nje in s tem dokazuje svojo bogato ustvarjalnost in določeno prepričevalno tehniko; razstavi bosta odprti dva tedna.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koroški kulturni dnevi

V Celovcu so se v soboto, 17. februarja, zaključili deseti, jubilejni koroški kulturni dnevi. V treh dneh se je v dvorani Dijaškega doma Mohorjeve družbe zvrstilo kar 13 predavanj. Čeprav polemično je letošnje osrednje znanstveno kulturno prireditev koroških Slovencev obsežno obravnavalo tudi avstrijsko časopisje. Nastopili so poleg domačih predavateljev tudi predavatelji iz Slovenije ter iz naše dežele. Na pomembnem kulturnem srečanju so obravnavali zgodovinsko in literarno tematiko. Med številnimi posegi naj omenimo referat dr. Druškoviča, dr. Klavdija in dr. Nečaka o avstrijsko-jugoslovanskih odnosih med leti 1954-1978. V referatu je bila jasno podana jugoslovanska zavzetost za rešitev manjšinskega vprašanja in pripravljenost na najširše sodelovanje z avstrijskimi oblastmi, ki pa je naletela v večini primerov na negativno odzivnost. Dr. Karol Šiškovič, ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta iz Trsta, je podal podrobno analizo Osimskih sporazumov in se ustavil zlasti ob prizadevanjih za uresničitev narodnostnih pravic v deželi Furlaniji-Juljski kra-

Vida Obid. Dekan ljubljanske filozofske fakultete dr. Matjaž Kmecl je predaval o odnosu osrednje Slovenije do slovenske ustvarjalnosti na Koroškem. Peter Kerscher je podal pregled prevodov slovenske književnosti v nemščino, Helmut Scharg je pa predaval o sodobni nemški književnosti na Koroškem.

Udeleženci so si ogledali Hantkejevo delo »Zalost onkraj sanj« v izvedbi ljubljanske Drame. Letošnjim kulturnim dnevom je sledilo tudi nemško govoreče občinstvo, saj so organizatorji poskušali za sočasno prevajanje.

O novi premieri Stalnega slovenskega gledališča v Trstu

V Kulturnem domu v Trstu je v petek, 16. februarja, ansambel Stalnega slovenskega gledališča predstavil Brechtovo delo »Mati Korajža in njeni otroci« v režiji Jožeta Babiča. Režiser in dramaturg Marko Slodnjak sta si zastavila nalogo postvaritve zahtevnega Brechtovega dela. Jože Babič se je odrekal dosedanji liturgiji podajanja Brechtovih del v skladu s točno določenimi napotki na osnovi obsežne literature Brechtovega modela. Mater Korajžo je želel predstaviti v tukajšnji prostor. Odpovedal se je tako slavitemu vozu, s katero je Mati Korajža za časa 30-letne vojne prekrizarila Evropo v spremstvu vojska. Babičeva Mati Korajža vztraja na enem samem prostoru in preko nje pljuska vojske in okupacije. Vprašanje je, v kolikor je predstava prav v tej zasnovi uspela, saj je moral ohraniti izvirno besedilo z malenkostnimi lokacijskimi popravki. Vsekakor gre za drzen poskus v iskanju novih izraznih moči, ki so bistvenega pomena za obstanek in razvoj gledališča. Mnenja kritikov o predstavi so deljena, kar je tudi razumljivo, vendar se nanašajo v glavnem na režijski koncept. Iz dosedanjih kritik pa je razvidna pohvala ustvarjalnosti posameznih igralcev in celotnega ansambla.

Občinstvo je predstavo sprejelo z navdušenjem. Jože Javoršek je v svoji kritiki, ki je bila objavlje-

Papeževo dramsko delo po radiu

Drugo italijansko radijsko vsedržavno omrežje je oddajalo danes ob 16. uri dramsko delo Andrzeja Jawiena, ki je psevdonom Karola Wojtyła, papeža Janeza Pavla II. Janez Pavel II. je delo napisal, ko je bil krakovski škof. Znano je, da se je papež Wojtyła ukvarjal z gledališko dejavnostjo med nacistično okupacijo v okviru tajne gledališke skupine. Italijanski radio je oddajal igro z naslovom »Zlatarna«. Vatikansko državno tajništvo je pristalo na radijsko priredbo. Igro bodo ponovili v nedeljo, 4. marca ob 21. uri. V dramskem delu se prepletajo tri ljubezenske zgodbe. Prva obravnava zakonsko zvezo, ki se je oblikovala po zavestni pripravi, druga opisuje neuspeli zakon, v tretji zgodbi pa opisuje trpljenje otrok zaradi napak staršev brez zaupanja v trajnost zakonske zveze.

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo, da sta se uredništvo in uprava **Novega lista** preselila v ulico **Valdirivo 36, prvo nadstropje.**

jini. Zgodovinski referati so segli tudi v 15. in 16. stoletje. Dr. Bogo Grafenauer je orisal sodelovanje slovenskega in nemškega prebivalstva v obdobju kmečkih uporov. Dr. Jože Rajhman je prikazal sožitje med narodnostima v obdobju reformacije. Janke Malle in Milan Pahor sta predavala o narodno-osvobodilni borbi na Koroškem oziroma na Tržaškem. Willihalt Holzer in Herbert Exenberger sta predavala o antifašističnem gibanju v Avstriji. O sodobnih slovenskih koroških literatih je govorila

na v ljubljanskem Delu, dokaj oster. Ob zaključku pravi: težko je razumeti zakaj je Stalno slovensko gledališče v Trstu v svoj spored postavilo tako zahtevno delo, kakor je Mati Korajža. Vemo, da zna igralska skupina v Trstu delati čudeže. Ampak terjati od igralcev čudeže katerih resnično niso sposobni je nesmiselno pretiravanje. Jože Babič, pa bi po vs. m. kar je v gledališču že ustvaril, ne smel več eksperimentirati, ampak bi nas moral radostiti z zreli deli. Popolnoma drugače sodi v ljubljans-

Društvo naravoslovcev in tehnikov vabi vse člane in prijatelje na predavanje

O SONCU

Govoril po dr. Pavel Zlobec, sodelavec tržaškega astronomskega inštituta. Predavanje bo v petek, 9. marca, ob 20. uri v prostorih Slovenske prosvete, ulica Donizetti 3, v Trstu.

»Avstrija in njeni Slovenci«

»Österreich und seine Slowenen« — Avstrija in njeni Slovenci — je naslov knjige, ki sta jo prejšnji ponedeljek predstavila v večji dvorani tržaške leposlovne fakultete avtorja Hanns Haas in Karl Stuhlpfarrer. Oba sta mlada zgodovinarja in asistenta na dunajski oziroma salzburški univerzi. Avtorja kakih 130 strani obsegajoče knjige je predstavil prof. Jože Pirjevec, ki na tržaški leposlovni fakulteti vodi seminar o zgodovini slovenskega naroda in ki je dal pobudo ter tudi uresničil že več takih zanimivih in vsestransko poučnih srečanj, ki so seveda namenjeni predvsem študentom zgodovine, a ki se jih zaradi aktualnosti obravnavanih vprašanj udeležuje tudi širša, zlasti slovenska publika.

Pisca predstavljene knjige sta kratko podala zgodovino odnosov med Slovenci in večinskimi, nemško govorečim narodom v stari Avstriji in v prvi ter drugi republiki, pri čemer sta zlasti opozarjala, kako je te odnose stalno pogojevalo družbeno-go-

spodarsko stanje. Za te odnose je bilo vedno značilno nasilje, ki se je pojavljalo zdaj v odkriti, zdaj v prikriti obliki. Med razpravo sta avtorja med drugim opozorila, da je v zadnjih letih nastalo med nemško govorečim prebivalstvom solidarnostno gibanje s Slovenci, kar je vsekakor pomembna novost v zgodovini odnosov med večino in manjšino v Avstriji. To gibanje pa do zdaj žal še ni imelo vidnejših političnih posledic in učinkov, tako da bi imel od tega koristiti boj, ki ga koroški Slovenci bijejo za priznanje svojih najosnovnejših pravic.

OBČNI ZBOR KMEČKE ZVEZE V TRSTU

Kmečka zveza v Trstu sporoča, da bo v nedeljo, 11. marca, ob 9. uri v Kulturnem domu v Trstu redni letni občni zbor. Na dnevnem redu so med drugim poročila predsednika, tajnika in nadzornega odbora ter volitve novih vodstvenih organov.

skem Dnevniku Jernej Novak. Videli smo predstavo, ki jo je v močan gledališki dogodek oblikoval niz izjemno močnih igralskih kreacij, predstavo, ki je potrdila izpovedno moč režiserja Jožeta Babiča, z izrazito sceno med Hočevarjeve in poudarjeno surovimi kostumi vojakov poustvarila razpon, v katerem je spregovorila tragična usoda Matere Korajže in Katerine, ter ne nazadnje potrdila ustvarjalno voljo in velike sposobnosti slovenskega tržaškega teatra. Brechtovo gledališko delo se je tako po veliki Korunovi predstavi »Bobni v noči« prav na odru tega gledališča 1971 — spet potrdilo kot vznemirljiv in ustvarjalno igro vzpodbujajoč živ teater.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU Kulturni dom

BERTOLT BRECHT

MATI KORAJŽA IN NJENI OTROCI

v petek, 2. marca ob 16. uri ABONMA RED I
v soboto, 3. marca ob 20.30 ABONMA RED F -
druga sobota po premieri
v nedeljo, 4. marca ob 16. uri ABONMA RED G -
druga nedelja po premieri
v torek, 6. marca ob 20.30 ABONMA RED E -
mladinski v četrtek
v sredo, 7. marca ob 20.30 ABONMA RED D -
mladinski v sredo

PISMA UREDNIŠTVU

Spoštovano uredništvo!

Oba zakonska predloga za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji predvidevata med drugim, da se poenostavi do skrajnosti postopek za vračanje priimkov iz poitalijančene v slovensko obliko. Iz tega bi lahko sklepali, da je ta problem zelo občuten pri vseh nas ali pa da je sedanji postopek izredno težaven in drag. Osebnost sem prepričan, da je popolnoma pravilno, da vsak ima le en, in sicer izvirni priimek in po možnosti le eno ime, na katera mora biti ponosen ali se ju vsaj ne bi smel sramovati. Če pa trideset let po znanem odloku ZVU o vrnitvi priimkov v izvirno obliko in po dolgi in razbodbani javni kampanji pred leti o istem problemu najdemo še koga s poitalijančenim priimkom, si lahko mislimo, da mu je to vseeno, ali celo da mu prija poitalijančeni priimek, saj se tako lahko ima za Italijana v »finejši« družbi, za Slovenca (ubogo fašistično žrtev s poitalijančenim priimkom) med Kraševci.

Vprašali se boste, kaj me je privedlo do tega pisanja? Že dolgo se nihče ni dotaknil vprašanja narodne zavesti naših izobražencev in prav pisanje »šila« o doprinosu naših profesorjev zamejskemu kulturnemu in političnemu življenju, me je prepričalo, da se lotim tega vprašanja, ki me že dolgo muči. Rad bi vedel, kako da tudi nekateri vidnejši politični predstavniki slovenske manjšine še danes imajo italijanske priimke. Morda naša senatorka Jelka s svojim zakonskim predlogom o zaščiti Slovencev misli prav njim omogočiti in poenostaviti postopek, da postanejo »pravi« Slovenci. Do tedaj pa bi se mi zdelo pravilno, da se vse take sonarodnjake naziva tako privatno kot javno z njihovimi praviimi priimki. Čas je že, da se tako naši časopisi kot naš radio dosledno držijo tega pravila, saj bi se drugače zainteresirani lahko užalili, kot se sam užalim, če mi kdo popači priimek. Vsi si torej pričakujemo več doslednosti s strani prizadetih, ki naj bodo iste osebe ne le za davčne urade, ampak tudi za vso javnost. Nezaslišano je namreč, da po radiu poslušamo oddajo o glasbi, ki jo pripravlja Nadja Ambrožič (mislim, da je AMBROSI) in govori o Aleksandru Bevilacqua!

Zaključujem to svoje razmišljanje z željo, da pridemo čimprej do globalnega zaščitnega zakona, ki bo brez dvoma dokončno rešil vsaj dilemo dvojnih osebnosti naših, zlasti »vidnih« javnih predstavnikov.

Z odličnim spoštovanjem

Antek

OBVEZNE OBČINSKE PODRAŽITVE V GORICI

Nadaljevanje s 5 strani

v uradih mestnega podjetja (v ul. IX Agosto). Odslej bo treba plačati za prvih 8 kubičnih metrov 60 lir (15 več), za nadaljnjih 12 kub. 90 lir in za večje količine 130 lir (prej smo plačevali 60 lir za slednje).

Kot rečeno, so te podražitve nujne zaradi zakonskih določil, kar je povsem razumljivo; manj razumljivo pa je to, da kljub vsem poviškom in navodilom bomo še vedno ostali pri stari metodi oziroma praksi. Za nekatere javne storitve bi človek, namreč, zahteval večjo zavzetost in točnost, pa tudi red. Vemo, na primer, da so prebivalci nekaterih okoliških vasi že siti in povsem naveličani, ker se vedno nekaj obljublja, se višajo takse, a služba je taka kot prej, če se omejimo na avtobusne prevoze. Nihče ne bo umrl za dvesto lir, vsi pa si pričakujejo izboljšav.

Spoštovani g. urednik!

V Vašem cenjenem listu z dne 25. jan. t.l. v rubriki »Zapiski v kurzivu« omenjate tudi Katoliški glas. Med drugim pišete: »Uvodničar v zadnji številki (18.1.1979) bere levite samemu Vatikanu in njegovi vzhodni diplomaciji in politiki«. K temu naša pripomba:

1. Veseli nas, da Vaš člankar bere tudi uvodnike v Kat. glasu. Saj kot časnikar dobro veste, kako je z uvodniki: Le malokdo jih bere.

2. Potem piše, da KG »bere levite«. Slovar slovenskega jezika razlaga, da »brati levite« pomeni oštevati. Če je člankar pazljivo prebral omenjeni uvodnik, je gotovo videl, da ne gre za kako oštevanje Vatikanu in njegove vzhodne politike, temveč so samo izraženi kritični pomisleki glede uместnosti tiste »vzhodne politike«, ki jo je začel Janez XXIII. in jo razširil Pavel VI., in sicer zato, ker se nam zdi, da do sedaj ni koristila vernikom v vzhodnih državah, temveč samo oblastnikom. Ali so kritični pomisleki že oštevanje?

Goriški tekstilci v Trstu

V sredo, 28. februarja, se je okrog tisoč nameščencev tekstilnih obratov goriške pokrajine udeležilo v Trstu protestne manifestacije na pobudo enotne sindikalne federacije. Zavzetost za usodo podgorske »Tržaške predilnice« ter za bodočnost 1500 delovnih mest so pokazali tudi zastopniki vseh ostalih strok v goriški pokrajini, ki so skupno s tekstilci šli z glavnega trga do trga Oberdan pred sedež deželne sveta. Na čelu spreveda so bili vsi župani z Goriškega z občinskimi prapori ter predsednik pokrajine Pagura.

V imenu županov je pred deželno palačo spregovoril goriški župan De Simone, nastopila sta še predsednik goriške pokrajine Pagura in zastopnik sindikata Colleoni. Delegacija sta nato sprejela predsednik deželne odbora Comelli in odbornik za industrijo Rinaldi. Zagotovila sta največjo zavzetost dežele za rešitev perečega položaja.

Predilnica v Podgori je tik pred začetkom prisilne uprave, če že ne stečaja. Kriza se uokvirja v skoro brezupen položaj v katerega je zašla celotna skupina Bustese, ki je lastnica predilnice. Prizadeti delavci in vse politične ter socialne sile na Goriškem zahtevajo jasen odgovor v zvezi z nameni dežele in deželne finančne družbe Friulia glede prefinanciranja goriškega podjetja. Zdi se, da bi predilnica z učinkovito preosnovo lahko bila rentabilna.

—o—

FINZGARJEV DOM NA OPĆINAH

vabi

v nedeljo, 4. marca 1979 ob 17. uri na kulturno prireditve

GRADIMO DALJE

Ob stoletnici rojstva pesnika Josipa Murna Aleksandrova (Vinko Beličič). Recitacije Murnovih pesmi (Anka Peterlin in Tanja Rebuta) ob diapozitivah Toneta Bedenčiča. Vokalni tercet Mavrica.

Pred polimenovanjem openske osnovne šole po Francetu Beyku (Saša Martelanc).

Veseli vrtljak pesmi ob žrebanju za knjižne nagrade.

Ansambol Galebi.

Potem člankar nadaljuje: »... če bi znal in upal isti časopis dati podobne nauke svojemu zvestemu tržaškemu dopisniku, ki kar naprej soli pamet IV. komisiji...« S sholastičnim izrekom odgovarjamo: »Nego paritatem«. Tržaška Cerkev in skupaj z njo tudi tržaški dopisnik, člani IV. komisije in še mnogi drugi šele iščejo pravo rešitev številnim problemom v tržaški Cerkvi. V iskanju pa imajo vsi pravico, da povedo svoje mnenje, tako »tržaški dopisnik« kot ostali. Zvesti temu demokratičnemu načelu smo objavili dopise tako enim kakor drugim, tako »tržaškega dopisnika« kakor tistih, ki mislijo drugače kot on. Zakaj naj bi KG »dajal komu nauke«, dokler gre za iščoče kristjane, ki so vsi dobro namerni?

Ni nam torej »spodrsnilo« kot piše člankar, temveč smo samo zvesti svojemu demokratičnemu ravnanju objavili stališča naših dopisnikov. Končno menimo, da bi v polemiki z osebami ne bilo napak biti nekoliko bolj olikani. Če kdo zagovarja svoje mnenje, ni zaradi tega »kronično bolan«, kot se izraža člankar v NL. Ali se Vam ne zdi?

Hvala za objavo.

Za Katoliški glas
Kazimir Humar

PREŠERNOVA PROSLAVA PRI SV. IVANU

V nedeljo, 25. februarja, je tržaški mešani pevski zbor Marij Kogoj priredil v Marijinem domu pri Svetem Ivanu Prešernovo proslavo.

Uvodno misel je podal predsednik zbora Aleksander Žerjal. Kulturni spored, ki je sledil, se je začel z nastopom zbora, ki je pod vodstvom dirigentke Nade Žerjal-Zaghet zapel dve pesmi na Prešernovo besedilo. Na oder je nato stopil član zbora, mladi pianist Andrej Pegan, ki je zaigral Beethovnovo »Mesečino«. Kot gost večera je zapela dva samospava znana in priljubljena sopranistka Ljubica Berce-Košuta. Občuteno in dovršeno je podala Nezakonsko mater in Pavčičevo Pastirico ob klavirski spremljavi Tullia Zagheta. Sledile so recitacije Prešernovih poezij; proslavo je zaključil zbor, ki je zapel še pet pesmi in na splošno željo občinstva ponovil Vrabčev Zdravico.

—o—

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA RAZISKOVALNEGA INŠTITUTA

(Nadaljevanje s 3. strani)

je bilo delo goriške podružnice iz objektivnih razlogov pomanjkanja kadrov v lanskem letu zelo omejeno. Nadaljnji važen uspeh tako v Beneški Sloveniji kot tudi na Tržaškem je bilo spodbujanje in vključevanje v raziskovalno delo mladih.

—o—

TRŽAŠKI OBČINSKI ODBOR NI PADEL

■ nadaljevanje z 2. strani

čilno ravnanje svetovalcev KD, ki so se vzdržali.

Župan Cecovini in njegov odbor bosta torej vodila tržaško občino vsaj še eno leto. Krščanska demokracija, ki je s svojim vzdržanjem pri glasovanju proračuna to omogočila, pravi, da je tako ravnala, da se prepreči komisarska uprava, kateri bi nujno sledile nove občinske volitve.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 40 OOOOO

»Še nocoj!« je odgovoril Edevart.

Zvil je konopec, nato je stopil s Teodorjem in Ezrom k sidru. Ko sta moža videla, da misli resno, sta tudi sama poprijela in nista več ugovarjala.

Iz zaliva so prišli laže, nego so pričakovali. Nekoliko dalje zunaj so dobili malo vetra in so razpeli pršno jadro, to je dobro pomagalo, in sonce še ni zašlo, ko so dospeli na plano morje.

Ko sta moža prišla na palubo po plačo, sta še pomogla dvigniti velejadro. Joakim je pričakoval do zadnjega trenutka, da bo najet na jahto, vprašal je, ali jih ne bo za vožnjo premalo, samo Teodor in Ezra? — Ne, Edevart ima dovolj ljudi. — No, to se ne pravi, da bi hotel Joakim z njimi, saj mora zopet z mrežo na lov. Zinil je nekaj o svojem denarju. Edevart mu je dal nekaj tolarjev, ko pa je hotel imeti Joakim več, je odgovoril veliki brat, da bo njegov denar shranil.

DEVETO POGLAVJE

Mnogo težav seveda, zlasti veliki napori čez odprte dele morja, ker je bilo premalo mož, sicer pa hitra vožnja in vožnja brez nezgod. Od lastnika niso imeli posebnih navodil, in njihova prva misel je bila, da bi, ko pridejo v Knoffovo tržišče, jahto oddali in pustili službo, toda naključilo se je tako čudno, ko so pluli mimo Fosenlanda: bilo je o belem dnevu in v krasnem vetru, toda iskali so tako dolgo mesta, kjer bi krenili v zaliv, da so bili naposled že daleč mimo njega. Teodor je začel svojega ladjarja sumiti, da je to nalašč storil.

Prišli so ponoči v Trondhjem, in Edevart je zjutraj brzojavil. Knoff je začudeno odgovoril, jim čestital k vožnji in jim dal ukaze zastran ribjega tovara. Sicer pa počakajte pisma! Pri trgovcu je izvedel Edevart, da galeasa še ni dospela. To je bila velika novica, mladost in pogum sta prehitela starega Norema. Izvedel je tudi, da se je ladja 'Sončica' na povratku v Baltskem morju razbila, posadka se je rešila v čolne in je bila zopet doma, a je vse izgubila.

Edevart je začel takoj iskati Avgusta, lahko ga je bilo najti, sedel je v neki krčmi napol pijan in reven, ostarel in zanemarjeno oblečen. Edevart je imel denarja in je bil ladjar. Dobil je posebno sobo zase in za svojega tovariša, in Avgust mu je pripovedoval svojo nesrečo: »Saj sem že prej doživel potop, a takrat je bilo vsaj pošteno, na planem morju, to pot pa smo potonili v žabji luži,« je rekel in se posmehljivo namrdnil Baltskemu morju. Govoril je in govoril brez prave zveze, sredi razkladanja je preskakoval na kaj drugega, a vse se je sukalo okoli nesreče: »Kaj naj zdaj storim, ali naj se človek kar čisto uniči? Vidim, da si prejel moje pismo, torej veš, kaj se je z menoj zgodilo. Na vsem nebu ni videti ene same zvezde, in povem ti, da je ni še živ krst tako dobro rezal kakor jaz, še nekaj dni, pa bi bil sedel na temle stolu tu kot bogat mož. Da. In kaj bi mu bilo za pošten in pravičen potop, to bi bil zame pravi nič, že nekajkrat se mi je ladja razbila, pa sem le rešil zlato in srebro, to pot pa sem prinesel na breg golo življenje.«

»Pa nisi nič rešil?«

»Kaj sem mogel rešiti! Imel sem pet velikih zabojev, polnih blaga in biserov in svile, mar sem jih mogel v žep vtakniti, ko sem skakal z ladje?« — Avgust je brezumno majal z glavo, bil je silno potr. Prosil je jesti, hlastno je pogoltal vse, kar so mu prinesli, in zamakal s pivom. Govoričil je ves čas in rekel: »Saj se lahko malce najem, čeprav nima pomena. Rešil? Nobeden ni nič rešil, kapitan je prišel na suho brez kape, vsi smo bili enako goli.«

»Pa nisi utegnil spraviti niti denarja?«

»Kakšnega denarja? Denarja nisem imel več, zanj sem nakupil zlata in dragih kamenov, deset velikih zabojev —«

»Pet, si rekel.«

»Pet? Seveda, ampak pozabil si, da sem imel še pet drugih. In to so bili celo večji zaboji, samo da so stali na ladji na drugem mestu. To si mislim! In v enem teh velikih zabojev sem imel sicer spravljenih tudi še cel šop bankovcev — vse skupaj na dno!«

Edevart seveda ni verjel vsega, kar je slišal, a hotel je pokazati svoje sočutje in je žalostno skimaval z glavo.

»Da, ali si že kedaj kaj takega slišal!« je kriknul Avgust. »Zdaj pa nemara misliš, da sem bil zavarovan in sem dobil na mizo naštetih svojih tisoč tolarjev, ko sem prišel domov? Če bi to rekel, bi sedel tukajle na stolu in lagal. Bil sem tumpac in se nisem zavaroval, bil sem butec in falot proti samemu sebi, fej!« je pljunil Avgust in zaničeval samega sebe in se zmerjal, bilo je, kakor da je pokazal samemu sebi hrbet in šel. — »In da sem dal zaboje zavarovati? Lahko bi se bilo zrušilo nebo na nas, jaz bi bil le dobil svoj denar, kadar bi bil prišel domov. Tako pa sem zaupal v svojo srečo in imel sem pošteno blago v zabojih in veliko vrednost, Bog pa je posljal na nas nevihto in morje.«

»Pa je bila tako grozna nevihta?«

»Uh!« je puhnil Avgust. »Doživel sem že hujše neurje, ali to je bilo pošteno, pa v taki blatni luži, kakršna je Baltsko morje, ne moreš o tem govoriti. Barometer je naravnost padel in visel kakor kazalec na šest. To je bil dober opomin, in začeli smo ubirati jadra, pa kaj misliš, da smo imeli kedaj? Bilo je, kakor kadar napadeš koga z zavratnim umorom, on pa se ne utegne več obrniti. Orkan? Mar je meni takle smrkav orkan! Kadar te zaloti na širokem morju in čutim pod nogami čvrsto ladjo, mar je meni orkan! Ampak tale! In ko je bil v eni minuti prednji jarbol in velejarbol zbogom, smo vedeli, da smo obsojeni. Z orkanom je že taka, kadar ti pride naravnost od zdlaj od šestice, ti pride na mah, ne moreš šteti do pet ali do deset, že jo briše nad teboj, ne poslušaj, kaj praviš ti na to, in stemni se kakor noč. Takšen je in ne moreš ga pogruntati in se po njem ravnati. Gospodična, give me a trifle more of that meat! Ona razume po angleško. Saj lahko malo jem, pa je škoda, prav zares. Ne, vidiš, nesreča je bila, da je bila ladja trhla. Nič trdega ni imela v trebuhu, naložena je bila z ržjo, na vsej ladji ni bilo enega samega žeblja, ki bi ji bil mogel prevrtati luknjo, a

razpokala je — take razpoke kakor tale soba. Pa je tudi svinjarija, ladja, ki ne prenese niti rži, in zraven še rži, ki je bila kakor puhaste blazine, bi dejal. Rešiti — ne razumem, kako moreš govoriti o reševanju. Tonili smo kakor svinec, bilo je, kakor če potisneš vedro v vodo. Ne, kam pa misliš, kapitan ni rešil niti dnevnika. Sposoben kapitan, in slišal sem, da dobi zopet ladjo. Kratko malo, ladje ni zapustil prej, da smo stali vsi do kolen v vodi. »K čolnom!« je zavpil in mi smo bili že tam in smo pripravili čolne. Ali to ni bilo vreme, da bi bili mogli iti v čolne, samo za las, pa bi se bil en čoln odtrgal in bi nam ga bilo odneslo, stali smo na ladji, dokler se je dalo, in odrinili od nje šele v zadnjem smrtnem trenutku, zakaj ladja je le ladja, čoln pa ni čisto nič. Da, moje pismo si prejel?«

Pismo? Ne, Edevart ni prejel nikakega pisma.

»Pisal sem ti v Fosenland.«

»Ali bil sem na Lofotih in sem prišel šele sinoči z jahto in ribami.«

Avgust ni poslušal svojega tovariša, misli so mu krožile le okoli njegove nesreče: »Vsi zaboji potopljeni!« je rekel. »Sicer pa toliko da se nisem sam utopil in srečno pot, kajti nisem maral iti v čoln. Kapitan je šel v čoln, jaz pa sem še vedno stal tam, zgrabili so me s silo, jaz pa sem kričal, mislili so, da sem ponorel, pa so samo drugi ponoreli, niso razumeli, da ni čoln na svetu nič. Nekdaj prej sem že bil v čolnu, pa smo se prevrnili, in v morju je mrgolelo morskih psov, in nekega zamorca so kar čez sredo pregriznili. Da, oni pa niso nič vedeli, čez sredo pregriznili. Jaz se v čolnu bojim, na palubi se ne bojim, tega si le naj nihče ne misli, v čolnu pa se bojim, morali so me s silo potegniti. Če bi bil ti videl, kako je bil zamorec čez sredo pregriznjen, in je tisti trenutek segel po meni z gornjo polovico, kjer je imel roke! Pa saj tam, v tisti žabji mlaki, ni bilo morskih psov, hočeš reči? Ne, saj tega tudi rekel nisem, ampak jaz nisem bil zastoj daleč po svetu, vem, da čoln ni nič, in bilo bi nas vrglo na dno morja, kakor tale vrček tukaj, da se ni vihar tisti hip unesel. Tako ti je to s takimi orkani, da se kar mahoma poležejo, in tema trumoma odrine. Ko se je zopet zjasnilo, nas je rešila estonska ladja.

(Dalje)

—o—

NADALJEVANJE OBČNEGA ZBORA SLOVENSKE SKUPNOSTI

V smislu sklepa občnega zbora z dne 18. decembra 1978, predsedstvo sklicuje nadaljevanje rednega občnega zbora Slovenske skupnosti v Trstu, za **nedeljo, 4. marca ob 9. uri dopoldne** na sedežu v ulici Machiavelli 22.

Dnevni red je naslednji:

1. informativno poročilo izvršnega odbora o zadnjih pobudah za globalno zaščito;
  2. razprava o osnutku novega strankinega statuta;
  3. volitve novih vodstvenih organov: sveta in predsedstva občnega zbora.
- Vabljeni vsi člani!

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151